

uit:

De zeemantel & andere verhalen.

Uit het Engels vertaald door Tjadine Stheeman
(c) 2019, Orlando, Amsterdam.

Witte lelies

21 maart 1997

Tel Aviv

Een jonge man rent door J.L. Gordon Street. Met zijn verfijnde trekken en kastanjebruine haar dat wappert in de wind trekt hij de aandacht van iedereen die hij passeert. Het is nog vroeg in de ochtend wanneer hij op Ben Yehuda Street 98 aankomt, de bloemist met de gevel waarop in groene letters GORDON BLOEMEN staat. De deur valt kletterend achter hem dicht en hij blijft hijgend bij de toonbank staan om op adem te komen. De jonge winkelbediende, omringd door een jungle van witte lelies, glimlacht tegen hem. Zijn grijns benadrukt het diepe kuiltje in zijn linkerwang en tegen al dat wit lijkt zijn haar gitzwart.

'Was u aan het joggen?' vraagt de winkelbediende.

'Ik ben hier voor het eerst,' antwoordt de jonge man. 'Ik wil zoveel mogelijk van de stad zien; ik vind het heel mooi allemaal.'

'Waar komt u vandaan?'

'Frankrijk.'

'Ah! Daar hebben ze vast prachtige bloemen.'

'Inderdaad, dat klopt,' grinnikt de jonge man en hij komt overeind. 'Eh... ik wil graag bloemen voor mijn moeder, voor Moederdag.'

'Voor die gelegenheid zijn lelies de meest geschikte bloem,' zegt de winkelbediende. 'Witte, zoals u kunt zien.'

'U bent de expert.'

De jongen met het kuiltje lacht: 'Een kopje koffie en een boeket witte lelies – het perfecte cadeau!'

'En een croissant!' voegt de jonge man er met een zwaar Frans accent toe.

De twee jonge mannen wisselen geld uit en schudden elkaar lachend de hand, en even zijn alle verschillen tussen hen verdwenen.

Gaza-Strand

Het is bijna middernacht wanneer de jongen met het kuiltje in zijn linkerwang aankomt in zijn huis in kamp Al-Shati – een boeket witte lelies in zijn hand. Het ruikt naar de zee in de zanderige straten, waar huizen dicht opeengepakt staan aan weerszijden van steegjes die nog te smal zijn voor een ezelwagen. Het zijn eenvoudige huisjes, van met asbest beklede golfplaten, waartegen het geplons weerkaatst van de meeuwen op zee. Op het moment dat hij arriveert, gaat de deur van het huis ertegenover open en stapt zijn buurman breed lachend naar buiten: 'Ali, daar ben je. Ik heb geweldig nieuws! Ik heb een dochter.'

Ali kijkt de man slaperig maar vertederd aan. 'Dus je bent vader geworden?' Hij pakt zijn hand vast en geeft hem het boeket witte lelies. 'Wat vind je van de naam Zahra?' vraagt Ali.

'Zahra wordt het!' antwoordt de nieuwbakken vader, waarmee hij de zeventienjarige weesjongen heel gelukkig maakt.

21 maart 2008¹

Gaza-Stad

Zonder haar ogen van de lucht af te wenden maakt ze twee vlechten in haar dikke haar en gaat dan achter een bureau bij een open raam zitten en probeert zich op haar huiswerk te concentreren. Het is stil in huis, op een onafgebroken zoemend geluid na. Haar moeder is op haar werk en haar vader zit aan tafel zich voor te bereiden op de middagploeg; de klassen op school zijn ook verdeeld in ploegen. Zahra, die in kleermakerszit op haar stoel zit, begint rusteloos te worden.

‘Baba, het geluid van die mug doet pijn aan mijn oren,’ roept ze naar de aangrenzende kamer. ‘Hoe kan zo iets kleins nou zoveel herrie maken?’

Haar vader lacht in zichzelf en komt naar haar toe om haar een knuffel geven.

‘Stouterdje. Je zoekt gewoon een excuus zodat ik je huiswerk voor je zal maken.’

‘Echt niet, Baba. Maar het is heel irritant!’

‘Als we nu eens alle ramen dichtdoen,’ oppert hij, en hij kijkt hoe ze van haar stoel springt, de stoel optilt en die naar het raam draagt. Ze klimt op de

stoel en trekt hardhandig een voor een de ramen dicht.

‘Dat is beter, toch?’ zegt hij als ze terug is.

‘Baba, de meisjes op school hadden het over een grote mug die vanuit de lucht raketten afschiet.’

‘Nee, nee, lieverd,’ antwoordt hij. ‘Zoiets bestaat niet.’

Het meisje kijkt onderzoekend naar haar vaders gezicht: ‘Maar wat is dat geluid dan?’

‘Het is een mug, maar die schiet geen raketten af. Neem dat maar van me aan... De lucht stuurt ons alleen maar regen en bloemen, toch?’

‘Ja, Baba. En de insecten helpen de bloemen om te groeien, hè? Daar heeft mijn lerares over verteld; ze had er een speciaal woord voor: “drones”. Dat zijn helemaal geen muggen; ze zijn veel groter – een soort vliegtuigen maar dan zonder piloot. Ze sproeien pesticiden vanuit de lucht. Ik wil een drone-bestuurder worden als ik groot ben. Ik wil de velden besproeien zodat de bloemen en bomen sneller groeien. Stel je voor dat ik dan al die groene gebieden op mijn computerscherm zie! Zoemmm, zoemmm, kijk Baba, ik ben een mug.’

Haar vader lacht terwijl ze met wiekende armen

door de kamer rent, maar achter zijn ogen schuilt het duister.

‘Kan ik drone-bestuurder worden als ik groter ben, Baba?’

‘Wie weet, mijn kleine zoemertje,’ zegt hij.

‘Dan zal ik die mug met mijn drone besproeien en zal hij ons niet meer lastigvallen!’

Hij glimlacht: ‘Maar die mug die je hoort zal te hoog vliegen, net als je drone!’

Het meisje is nu in de war: ‘Dat weet ik niet, dat weet ik niet.’

Hij geeft zijn dochter een kus. ‘Wat ik wel weet is dat je eerst je huiswerk moet afmaken. Kom op, habibti, we moeten zo weg.’

Het meisje gooit haar tas over haar schouders en gaat met haar vader de straat op; daar gaan ze ieder een kant op. Het meisje rent huppelend het hele eind naar school: de basisschool van kamp Al-Shati. Ze is te vroeg en doodt de tijd voor de poort met zingen, geleund tegen de hoge muur van de school. Ze moet wachten tot de kinderen van de ‘ochtend-school’ naar buiten komen voordat ze naar binnen mag voor de ‘middagschool’². De ochtendschool zit

vol met vluchtelingen. Het geluid van hun stemmen stroomt de straat op, door de ramen van de klaslokalen, en voert helemaal naar de poort en verder, om voorbijgangers eraan te herinneren dat zij vroeger ook in warme, volle klaslokalen zaten, dezelfde spelletjes deden, dezelfde kreten riepen. Het speelplein vult zich met een heleboel kinderen: mageres meisjes in gestreepte uniformen met witte linten in hun gevlochten haar; jongens in blauwe shirts en spijkerbroek, die tegen een bal schoppen of vechten en allerlei soorten snacks – zoet, zout en zuur – in hun mond proppen, wachtend tot de poort opengaat.

Ali rent zo snel hij kan de straat door. Hij is net klaar met zijn dienst; tegenwoordig werkt hij als bloemist in Gaza en heeft hij een eigen winkel – ‘De liefdesambassadeur’ – in de Al-Wehda-straat. Hij loopt naar het noorden, in de richting van het Shifa-ziekenhuis en slaat vervolgens af in westelijke richting naar de Al-Wehda-toren. Hij moet er zijn voordat Zahra met de les begint. Ze is als een dochter voor hem. Hij rent door de straten met een witte lelie in zijn hand, hij is er bijna.

Tel Aviv

Een man van dertig met verfijnde trekken rijdt in zijn auto door Dizengoff Street. Hij luistert naar The Voice of Israel op de radio. Vandaag wordt een tekst van Mahmoud Darwish uitgezonden, in de vertolking van de beroemde Libanese zangeres Majida El Roumi. Het is nu bijna twee jaar geleden dat de Israëliësch-Libanese oorlog van 2006 haar land op zijn kop zette.

Hij herkent flarden van het originele gedicht:

*Ik droomde van witte lelies, een olijftak, een vogel
die de dageraad begroette in een citroenboom.*

– En wat zag je?

*– Ik zag met mijn eigen ogen: een bloedrode
gharqadboom.*

*Ik schoot ze dood in het zand... in hun borst...
in hun buik.*

De woorden raken hem en hij zet de radio harder.

*Voor hem is zijn geboortegrond, zei hij, om de
koffie van mijn moeder te drinken, om veilig terug
te keren bij het vallen van de avond.*

Meer flarden van dichtregels, hij rijdt sneller:

Ik hou van mijn land met mijn geweer...

... opdat duiven samenkomen dankzij het

Ministerie van Oorlog...

... opdat duiven in groten getale samenkomen...³

Hij parkeert voor de militaire basis, ook wel bekend als de Matcal Tower, in de wijk HaKirya. Hij meldt zich bij zijn meerdere terwijl er allerlei onwaarschijnlijke herinneringen van lang geleden door zijn hoofd schieten. Dat komt vast door dat liedje, denkt hij.

Hij zwaait de deur naar zijn werkkamer open en ploft neer voor het grote scherm waarop live zwart-witluchtbeelden te zien zijn van een man die door drukke straten loopt. Hij zet een headset op en slaat zijn rechterhand om de joystick. Hij communiceert met een collega in het Hebreeuws met een sterk Frans accent.

‘En? Nog nieuws?’

‘Jouw opdracht is om het doelwit te volgen. Hij loopt in westelijke richting via kamp Al-Shati. Hij moet zo recht in beeld komen.’ Zo begint zijn nieu-

we werkdag: hij volgt zijn doelwit, als een figuurtje in een computerspel.

Op het scherm is te zien hoe de man de basisschool Al-Shati nadert en op dat moment een telefoontje krijgt.

‘De lelies zijn uitgekomen, Ali. Het is tijd.’

De operator met het Franse accent drukt op een knopje op zijn headset: ‘Mogelijk een gecodeerd bericht.’

‘Maak het doelwit onschadelijk. Fouten maken is uitgesloten,’ is het antwoord.

De operator wacht even, het licht van het scherm flikkert over zijn gezicht. De stad is als een plattegrond die hij met zijn slanke vingers uitrolt, de ene na de andere straat verschijnt in beeld. Hij richt zich op zijn doel en zoomt in, totdat de kleuren van de kleding van het doelwit, zijn manier van lopen, zelfs de slippers aan zijn voeten duidelijk te zien zijn. Dan stopt hij; de man heeft iets in zijn linkerhand: het lijkt op een bloem, een lelie misschien. Het beeld van een Arabische tiener met een diep kuiltje in zijn linkerwang flitst door zijn gedachten. ‘Dat was jaren terug,’ denkt hij hardop. ‘Waarom denk ik daar nu aan?’

De ogen van de operator speuren het scherm nauwlettend af, alsof ze hopen elke beweging, pixel voor pixel, te kunnen registreren. Vanaf deze hoogte zien de kinderen die buiten de schoolpoort samendrommen eruit als bijen die rond de korf zwermen, de man met de bloem lijkt als een soort prooi door de massa te worden verzwolgen. Het zoemen van de drone lijkt sommige kinderen te irriteren: een meisje dat gehurkt tegen de schoolmuur zit, stopt haar oren dicht. De man met de bloem en het kuiltje loopt naar haar toe. De operator voelt zijn handen klam worden; de joystick begint uit zijn vingers te glijden. Hij verstevigt zijn greep en probeert zich te concentreren. Hoe duidelijker de operator zijn doel ziet, hoe meer hij aarzelt. Kinderen lopend zigzaggend om het doelwit heen. De operator spreekt weer in zijn headset: ‘Het doelwit wordt omringd door meerdere burgers. Advies, graag.’

‘Haal het doelwit neer. Dat is een bevel. Wees zo voorzichtig mogelijk, maar volg het bevel op.’ Zou te tranen prikken in de ogen van de operator.

Zahra ziet Ali's gezicht opdoemen tussen de kinderen. Ze draait zich naar hem toe en komt moeizaam

overeind. Hij lacht en zwaait met de witte lelie, het kuiltje in zijn linkerwang is dieper dan ooit. Even vergeet ze het gezoem, het gebrom en de chaos, en fleurt helemaal op als ze haar oom Ali ziet. Hij roept naar haar: 'Zahra, dit is jouw bloem! Voor Moederdag!'

De man met het Franse accent schuift met zijn duim naar de knop boven aan de joystick en streelt die even. Plots is het doelwit scherp in beeld, de kinderen rond de man met de bloem hebben zich verspreid. Hij aarzelt niet; de figuur op het scherm valt neer.

Het gebeurt allemaal in een fractie van een seconde. Zahra wordt achteruitgeblazen door een explosie van hete lucht. Haar eerste gedachte is dat ze is aangerezen door een motor. Even ziet ze alleen maar rook. Dan realiseert ze zich dat het geen uitlaatgassen zijn. Als de rook is opgetrokken, ziet ze overal op straat witte bloemblaadjes liggen. En tussen al het wit, rode vlekken. Geen vlakke spatten, maar stukken. Brokken. Rode slierten en strengen. Het zoemen boven haar zwakt af. Ze kijkt omhoog.

Vogels die geluidloos door de lucht scheren. Iets aan hun stilte doet haar compleet verstijven. Ze voelt haar voeten niet meer.

De operator haalt zijn duim van de knop. Het zweeten is opgehouden, zijn ogen zijn droog. Terwijl hij de drone in noordelijke richting stuurt, haalt hij met zijn linkerhand zijn mobiele telefoon uit zijn broekzak en begint mogelijke bestemmingen voor zijn komende vakantie te zoeken. Toscane moet mooi zijn. Daar is hij nog nooit geweest.